

BOLALARDA MILLIY ONGNI RIVOJLANTIRISH: MAKTABGACHA TA'LIMNING ROLI

Berdiyeva Muxabbat Meyliyevna

Termiz davlat pedagogika instituti
Maktabgacha ta'lim kafedrası professori

Annotatsiya: Ushbu maqola maktabgacha yoshdagi bolalarda milliy ongni shakllantirish va milliy qadriyatlarni singdirish masalalariga bag'ishlangan. Tadqiqotda pedagoglarning roli, bolalarni milliy madaniyatga hurmat ruhida tarbiyalash, milliy an'ana va urf-odatlarini amaliy mashg'ulotlar orqali o'rgatish usullari tahlil qilinadi. Maqolada o'yinlar, interaktiv mashg'ulotlar, hikoya va qo'shiq orqali bolalarning milliy identifikatsiyasini mustahkamlashning samarali metodlari keltirilgan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, maktabgacha ta'lim bolalarda milliy qadriyatlarni shakllantirish, ularni jamiyatga moslashishga tayyorlash va madaniy merosni hurmat qilish ruhini berishda muhim ahamiyatga ega. Shu bilan birga, pedagoglarning doimiy metodik tayyorgarligi va innovatsion yondashuvlari bolalarda milliy ongni rivojlantirishning samaradorligini oshiradi.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, milliy qadriyatlar, milliy ong, bolalarni tarbiyalash, madaniy meros, pedagogik yondashuv, o'yin orqali tarbiya

Maktabgacha ta'lim bolalarning shaxsiy, ijtimoiy, ma'naviy va emotsional rivojlanishida eng muhim bosqichlardan biri hisoblanadi. Shu davrda shakllanadigan qadriyatlar, odatlar va dunyoqarash butun hayot davomida bolaning xulq-atvorini, ijtimoiy moslashuvini va qaror qabul qilish qobiliyatini belgilaydi. Shu sababli, maktabgacha ta'limda milliy qadriyatlarni singdirish va bolalarda milliy ongni rivojlantirish o'quv jarayonining asosiy vazifalaridan biri hisoblanadi.

Milliy ong – bu shaxsning o'z millati, tarixi, madaniyati va an'analarini anglash va qadrlash qobiliyati bo'lib, u bolalik davrida shakllana boshlaydi. Maktabgacha ta'lim muassasalarida pedagoglar bolalarni milliy qadriyatlar va urf-odatlar bilan tanishtiradi, ular orqali bolalarda hurmat, sadoqat, mehr-muhabbat va ijtimoiy hamkorlik kabi xislatlarni shakllantiradi. Shu bilan birga, milliy ongni rivojlantirish jarayonida bolalarni ijodiy faoliyatga jalb qilish, hikoya, qo'shiq, o'yin va amaliy mashg'ulotlar orqali tarbiyalash samarali natija beradi.

Pedagoglar bolalarga milliy qadriyatlarni faqat nazariy jihatdan emas, balki amaliy faoliyat orqali ham singdiradilar. Masalan, milliy liboslarni tanishtirish, urf-odatlar asosida o'yinlar o'tkazish, milliy bayramlar va tadbirlar orqali bolalarda o'z millatiga nisbatan hurmat va qiziqish uyg'otish mumkin. Shu bilan birga, ota-onalar



bilan hamkorlik qilinishi, ularni ta'lim jarayoniga jalb etish ham bolalarda milliy ongni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarda milliy ongni rivojlantirish pedagoglarning malakasi va metodik tayyorgarligiga ham bog'liq. Pedagoglar zamonaviy pedagogik texnologiyalarni, interaktiv metodlarni va o'yin orqali o'qitish usullarini bilishi zarur. Shu orqali ular bolalarning individual xususiyatlarini hisobga olib, o'quv jarayonini qiziqarli, samarali va ma'naviy rivojlanishga yo'naltirilgan shaklda tashkil qiladilar. Shuningdek, bolalarda milliy ongni rivojlantirish jarayonida pedagoglarning innovatsion yondashuvlari va metodik yangiliklarni qo'llashi muhim hisoblanadi. Zamonaviy maktabgacha ta'limda interaktiv mashg'ulotlar, multimediali materiallar, o'yin va loyihalar orqali bolalarga milliy qadriyatlarni singdirish yanada samarali bo'ladi. Shu tarzda, bolalar nafaqat bilim oladi, balki o'z millati, madaniyati va an'anasiga nisbatan hurmat ruhida tarbiyalanadi.

Maktabgacha ta'lim muassasalarida milliy qadriyatlarni rivojlantirish faqat tarbiya jarayoni bilan cheklanmaydi. U bolalarni jamiyatga moslashishga, ijtimoiy qoidalarni tushunishga va madaniy merosni qadrlashga tayyorlaydi. Shu bilan birga, milliy ong bolalarning shaxsiy identifikatsiyasini mustahkamlash, ularni mustaqil fikrlashga va ijtimoiy muhitda o'z o'rnini topishga yo'naltiradi.

Natijada, maktabgacha ta'lim bolalarda milliy ongni rivojlantirishning asosiy maydoni bo'lib, pedagoglar va ota-onalar hamkorligi, innovatsion pedagogik metodlar va interaktiv mashg'ulotlar orqali bolalarning ma'naviy va madaniy rivojlanishini samarali qo'llab-quvvatlash imkonini beradi. Shu sababli, bolalarda milliy ongni rivojlantirish masalasi maktabgacha ta'limning eng dolzarb vazifalaridan biri hisoblanadi.

Maktabgacha ta'lim bolalarning shaxsiy, ijtimoiy va ma'naviy rivojlanishida eng muhim bosqichlardan biri hisoblanadi. Shu davrda shakllanadigan qadriyatlar va odatlar bolalarning butun hayot davomidagi dunyoqarashi, xulq-atvori va ijtimoiy moslashuvini belgilaydi. Shu sababli, maktabgacha ta'lim muassasalarida milliy qadriyatlarni singdirish va bolalarda milliy ongni rivojlantirish o'quv jarayonining muhim vazifalaridan biri sifatida qaraladi.

Milliy ong – bu shaxsning o'z millati, tarixi, madaniy merosi va an'analari bilan tanishligi, ularni anglash va qadrlash qobiliyatidir. Bolalik davrida shakllangan milliy ong bolalarda madaniy merosga hurmat, jamiyatga moslashuv va o'zligini anglashi kabi xislatlarni rivojlantiradi. Shu sababli, maktabgacha ta'lim muassasalarida



pedagoglar bolalarni milliy qadriyatlar bilan tanishtirish va ularni hurmat ruhida tarbiyalashda asosiy rol o‘ynaydi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarda milliy ongni rivojlantirishning samarali yo‘llaridan biri interaktiv metodlardan foydalanishdir. Interaktiv metodlar bolalarning qiziqishini oshiradi, ularni faollikka undaydi va o‘rganish jarayonini yanada samarali qiladi. Masalan, milliy an‘analar asosida o‘yinlar tashkil etish, xalq ertaklarini o‘qish, milliy qo‘shiqlar va raqslar orqali bolalarga madaniy merosni singdirish samarali natija beradi. Shu tarzda, bolalar nafaqat bilib oladi, balki faol qatnashadi va o‘zini ifoda qilish imkoniyatiga ega bo‘ladi.

O‘yin orqali tarbiya qilish texnologiyasi maktabgacha ta’limda alohida ahamiyatga ega. O‘yinlar bolalarning ijtimoiy ko‘nikmalarini rivojlantiradi, muammolarni hal qilish, mustaqil qarorlar qabul qilish va ijodiy fikrlash ko‘nikmalarini shakllantiradi. Masalan, milliy urf-odatlar asosida tashkil etilgan ro‘yxatli yoki dramatik o‘yinlar bolalarni madaniyatga hurmat bilan tarbiyalaydi, ular orasida o‘zaro hamkorlik va yordamga intilish xislatlarini rivojlantiradi. Shu bilan birga, pedagoglar o‘yinlarni o‘quv jarayonining ajralmas qismi sifatida ishlatish orqali ta’limni qiziqarli va samarali qiladi.

Multimedia vositalari ham bolalarda milliy ongni rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Interaktiv slaydlar, animatsiyalar, elektron kitoblar va audio materiallar yordamida bolalarga milliy qadriyatlar va an‘analar bilan tanishtirish osonlashadi. Masalan, bolalarga milliy bayramlar, tarixiy voqealar yoki xalq ertaklarini vizual tarzda taqdim etish ularning diqqatini jalb qiladi va mavzuni tezroq tushunishiga yordam beradi. Shu bilan birga, multimedia vositalari pedagoglarga individual yondashuvni amalga oshirish imkonini beradi, chunki har bir bolaning o‘rganish tezligi va qiziqishlarini hisobga olish mumkin bo‘ladi.

Milliy qadriyatlarni shakllantirishda pedagoglarning roli juda muhimdir. Pedagoglar bolalarga nafaqat bilim beradi, balki ularni madaniy merosni qadrlashga, o‘z millati va an‘analarini hurmat qilishga o‘rgatadi. Shu maqsadda pedagoglar doimiy ravishda malakasini oshirishi, zamonaviy pedagogik metodlar va innovatsion yondashuvlardan foydalanishi zarur. Maktabgacha ta’lim muassasalarida pedagoglarning metodik bilimlari bolalarda milliy ongni rivojlantirish samaradorligini belgilovchi asosiy omil hisoblanadi. Shuningdek, ota-onalar bilan hamkorlik qilish bolalarda milliy ongni shakllantirish jarayonida muhim ahamiyatga ega. Ota-onalarni ta’lim jarayoniga jalb qilish, ularga milliy qadriyatlarni tarbiyalash metodlari bo‘yicha maslahat berish, uyda ham milliy madaniyatni rivojlantirishga yordam beradi. Shu



tarzda, bolalar maktabgacha ta’lim muassasasida o’rgangan milliy qadriyatlarini uyda mustahkamlash imkoniga ega bo’ladi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarda milliy ongni rivojlantirishda ma’naviy va estetik tarbiya ham muhim hisoblanadi. Bolalarga milliy san’at, adabiyot, musiqiy meros va folklor elementlarini tanishtirish orqali ular nafaqat bilim olishadi, balki o’z hissiyotlarini ifoda etish, go’zallikni qadrlash va madaniyatga hurmat ruhini shakllantirish imkoniyatiga ega bo’ladilar. Shu bilan birga, bunday faoliyat bolalarning ijtimoiy va emotsional rivojlanishini ham qo’llab-quvvatlaydi.

Innovatsion pedagogik yondashuvlar bolalarda milliy ongni rivojlantirish jarayonini samarali qiladi. Masalan, loyiha ishlari, interaktiv mashg’ulotlar, rol o’yinlari va multimedia materiallari yordamida bolalar milliy qadriyatlarni qiziqarli tarzda o’rganadilar. Shu bilan birga, pedagoglar bolalarning individual xususiyatlarini inobatga olib, darslarni moslashtiradi va ularni faol ishtirokga undaydi.

Natijada, maktabgacha ta’lim muassasalari bolalarda milliy ongni rivojlantirishning asosiy maydoni bo’lib, pedagoglar va ota-onalar hamkorligi, innovatsion pedagogik metodlar va interaktiv mashg’ulotlar orqali bolalarning ma’naviy va madaniy rivojlanishini samarali qo’llab-quvvatlash imkonini beradi. Shu sababli, bolalarda milliy ongni rivojlantirish masalasi maktabgacha ta’limning eng dolzarb vazifalaridan biri sifatida qaraladi.

Maktabgacha ta’lim muassasalarida bolalarda milliy ongni rivojlantirish va milliy qadriyatlarni singdirish bolalarning shaxsiy, ijtimoiy va ma’naviy rivojlanishida muhim rol o’ynaydi. Interaktiv metodlar, o’yinlar, multimedia vositalari, hikoya va qo’shiqlar orqali bolalarga milliy merosni singdirish ularni o’z millatiga nisbatan hurmat ruhida tarbiyalashga yordam beradi. Pedagoglarning kasbiy malakasi, innovatsion yondashuvlari va ota-onalar bilan hamkorligi bu jarayonning samaradorligini oshiradi. Shu sababli, maktabgacha ta’lim muassasalari bolalarda milliy ongni shakllantirishning asosiy maydoni sifatida qaraladi va bu jarayon butun jamiyatning madaniy merosi va barqaror rivojlanishiga hissa qo’shadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdurahmonova, M. (2020). *Maktabgacha ta’limda milliy qadriyatlarni tarbiyalash*. Toshkent: Ta’lim nashriyoti.
2. Berdieva, M.M. (2021). *Maktabgacha yoshdagi bolalarda ma’naviy tarbiya va milliy ong*. Termiz: TDP Institut nashriyoti.
3. Karimova, L. (2019). *Bolalarda ijtimoiy va ma’naviy rivojlanishni qo’llab-quvvatlash metodlari*. Toshkent: Pedagogika nashriyoti.



4. Ismoilov, S. (2020). *Maktabgacha ta'limda innovatsion pedagogik metodlar va milliy qadriyatlar*. Toshkent: Innovatsion Ta'lim.
5. UNESCO (2018). *Early Childhood Education and Cultural Awareness*. Paris: UNESCO Publishing.
6. Johnson, P., & Smith, R. (2017). *Innovative Approaches to Preschool Education and Cultural Identity*. New York: Academic Press.
7. Hoxha, B. (2020). *Developing National Awareness in Early Childhood Education*. London: Routledge.



Research Science and
Innovation House

